

A Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézete tisztelettel meghívja

Magyarország és a második világháború

című műhelykonferenciára

A workshop célja a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal által támogatott kutatás (*Tradíció és modernitás határán – A Horthy-korszak kézikönyve*) vonatkozó fejezetének megvitatása. Konferenciánkon ezért a második világháborút feldolgozó rész egyes alfejezeteinek szerzői először röviden bemutatják tanulmányaikat, majd a felkért előadók hosszabb korreferátumban reflektálnak a szintetizáló szövegekre, egyben alternatív olvasatok lehetőségét is tárgyalva. Az egyes tanulmányok vitáját kérdések zárják, amelyeket a szerzőhöz és a korreferátum előadójához egyaránt lehet intézni.

A Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete által gondozott projekt célja egy háromkötetes kézikönyv elkészítése, amely szintézis-szerűen mutatja be a Horthy-kor történetének főbb elemeit. A három kötetből az első tematikus részekre bontva, tanulmányok formájában tekinti át nemcsak a történeti korszakot, de a korszakra vonatkozó historiográfiai reflexiókat is. További célkitűzés a kutatás állásának rögzítése mellett kiegészítő, új kutatási eredmények bemutatása ott, ahol ez történeti tudásunk hiányosságai miatt szükséges.

A dolgozat 10–15 perces bemutatását 20 perces korreferátum, majd vita követi. Ez utóbbi a közönség számára is nyitott. Az esemény során a távolságtartás és a maszkviselés szabályait betartjuk, valamint nyomatékosan kérjük vendégeinket, csak harmadik oltás felvételét követően döntsenek a személyes megjelenés mellett (alternatívaként a Zoom-közvetítés követését ajánljuk).

A teremben nagyon korlátozott számban állnak rendelkezésre ülőhelyek a vendégek számára, a Zoom-közvetítésre megkötés nélkül lehet jelentkezni. Személyes és/vagy virtuális részvételét, kérjük, jelezze előre Heszterényi Réka projekt-asszisztensnek az r.heszterenyi@gmail.com címen. A virtuális résztvevők részére a Zoom-linket előzetesen a regisztrációhoz használt e-mail-címre megküldjük.

Időpont:

2021. december 17. 10–16 óra

Helyszín:

MTA Humán Tudományok Kutatóháza
1097 Budapest, Tóth Kálmán u. 4.
K013–14-es tárgyaló

Program

10:00 Megnyitó, a résztvevők köszöntése

10:10 Szabó Péter (Hadtörténeli Intézet és Múzeum): A magyar királyi honvédség részvétele a részleges terület-visszavételekben és a második világháború küzdelmeiben (1938–1945)

A második világháború éveit feldolgozó rész legterjedelmesebb alfejezetét a hadtörténet képezi. A tanulmány rámutat: a háborús teljesítmény és veszteségek megítélése kapcsán fontos felmérni, hogy egy korlátozott feladatokra létrehozott fegyveres erő saját képességeit és eredeti funkcióit (az ország területének a védelme, a határok közelében folytatott korlátozott, offenzív műveletek) meghaladó helyzetben működött éveken át, meghatározva a második világháborús magyar katonai részvétel mértékét és eredményeit.

Szakály Sándor (VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár) korreferátuma

10.55 Stark Tamás (Bölcsészettudományi Kutatóközpont – Történettudományi Intézet): Embervesztés, népességmozgások

Stark Tamás első ízben 1989-es könyvében igyekezett Magyarország háborús embervesztését meghatározni. A tanulmány számot vet a mintegy 30 évvel később még mindig fennálló történelmi problémákkal, a kérdés megválaszolásának nehézségeivel, egyben bemutatja az áldozatok meghatározását lehetővé tevő eszközöket és áttekinti az újabb kutatási eredményeket.

Illésfalvi Péter (Hadtörténeli Intézet és Múzeum) korreferátuma

11.40 Szulovszky János (Bölcsészettudományi Kutatóközpont – Történettudományi Intézet): Háborús hétköznapok a hátszágban

Balla Bálint a gehleni emberképet továbbgondolva alkotta meg nevezetes szűkösségelméletét. A dolgozat a hátszágai háborús hétköznapok hat szűk(ös) esztendejének vázlatos tablóját Balla hét ideáltipikus szűkösségfajtája (az ember általános, antropológiai szűkössége; a társas kapcsolatok és viszonyok; az anyagi javak; az immateriális javak; az egzisztenciális; a tudás; valamint az idő szűkössége) szerint rendszerezve rajzolja meg.

Szécényi András (Állambiztonsági Szolgálatok Történeli Levéltára) korreferátuma

12:25 Ebédszünet

13:15 Frojimovics Kinga (Wiesenthal Institute for Holocaust Studies, Bécs): Antiszemitizmus, vészkorszak

A tanulmány első része a magyarországi holokauszt történetének különböző definícióit tekinti át, majd az eseménysor egymást követő, több fázisra osztható állomásait mutatja be a holokauszt magyar jellegzetességeinek kiemelésével.

Molnár Judit (Szegedi Tudományegyetem) korreferátuma

14:00 Paksa Rudolf (Bölcsészettudományi Kutatóközpont – Történettudományi Intézet): A politikai rendszer változásai 1944-ben

A fejezet a német megszállás évének politikai-hatalmi viszonyait tekinti át, felmérve a mozgástér és a kényszerpálya, valamint a politikai intézményrendszer és a közhangulat alakulását 1944-ben.

Ungváry Krisztián korreferátuma

14:45 Bartha Ákos (Bölcsészettudományi Kutatóközpont – Történettudományi Intézet): Az antináci ellenállás

Az alfejezet a német megszállás alatti ellenállás különböző formáit és történetét tekinti át.

Filep Tamás Gusztáv (Társadalomtudományi Kutatóközpont – Kisebbségkutató Intézet) korreferátuma

15:30–16:00 Záró beszélgetés